

Sygn. akt I CNP 47/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Antoni Górski (sprawozdawca)

w sprawie skargi M. K. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 11 lutego 2014 r., sygn. akt [...], wydanego w sprawie z powództwa A. T. przeciwko M. K. o zachowek, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 października 2015 r.,

stwierdza niezgodność z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 11 lutego 2014 r. sygn. akt [...] w części dotyczącej zasądzonych odsetek w punkcie 1-szym tego orzeczenia; znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania wywołanego skargą.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 lipca 2010 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił powództwo o zachowek wytoczone przez A. T. przeciwko M. K. Na skutek apelacji wniesionej przez powódkę, Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 21 czerwca 2011 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji nie przeprowadził wystarczających ustaleń faktycznych w zakresie darowizn w postaci mieszkań przypadającym trzem spadkobiercom ustawowym, a także dokonał błędnych wyliczeń z zakresie obliczenia wartości masy spadkowej.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 27 marca 2013 r. oddalił powództwo i orzekł o kosztach postępowania. Po rozpoznaniu apelacji powódki od tego rozstrzygnięcia, wyrokiem z dnia 11 lutego 2014 r. Sąd Apelacyjny zmienił je w ten tylko sposób, że zasądził na rzecz A. T. od M.K. kwotę 26 448,88 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 3 stycznia 2007 r. do dnia zapłaty, oddalił apelację w pozostałym zakresie i orzekł o kosztach postępowania.

W ocenie Sądu Okręgowego, powódce jako osobie trwale niezdolnej do pracy należy się zachowek stanowiący 2/3 przypadającego jej udziału spadkowego. Zgodnie z dyspozycją art. 996 k.c. Sąd Okręgowy zaliczył na poczet zachowku darowizny dokonane na rzecz powódki, tj. środki finansowe na zakup mieszkania przy ul. A. w W. w kwocie 179 282 zł, a także darowiznę w postaci mieszkania przy ul. N. w kwocie 250 000 zł. Mieszkanie przy ul. N. zostało następnie zbyte przez powódkę w drodze umowy sprzedaży siostrze – E. G. Wartość należnego zachowku wynosi 375 730,88 zł, a ponieważ przewyższa ją wartość otrzymanych przez powódkę darowizn, sąd oddalił powództwo jako niezasadne. Sąd Okręgowy dostrzegł jednocześnie, że stanowisko powódki co do charakteru tej czynności było niespójne – raz twierdziła, że była to transakcja bezgotówkowa na polecenie matki, a innym razem wskazywała, że pozyskane z tej transakcji środki w kwocie 80 000 zł posłużyły jej na zakup mieszkania przy ul. A. Sąd Okręgowy ostatecznie doszedł do przekonania, że gotówkowy bądź bezgotówkowy charakter zbycia nieruchomości

przy ul. N. pozostaje nieistotny z punktu widzenia zaliczenia tego składnika majątkowego jako darowizny na poczet zachowku należnego powódce.

Powyższej oceny nie podzielił Sąd Apelacyjny, przyjmując, że jedynie kwota 99 282 zł (a nie 179 282 zł) stanowiła darowiznę z majątku spadkodawczyni na rzecz powódki. Sąd Apelacyjny przyjął, że lokal przy ul. N. został zakupiony bezgotówkowo z funduszy ze spadku i rozliczony z zakupem mieszkania przy ul. A. W ocenie Sądu Apelacyjnego, na rzecz E. G. dokonano darowizny w kwocie 80 000 zł, a na rzecz powódki w kwocie 99 282 zł. Sąd Apelacyjny wskazał następnie, że od ustalonej przez Sąd Okręgowy wysokości zachowku (375 730,88 zł) należnego powódce, trzeba odliczyć wartość dokonanych na jej rzecz darowizn w kwocie 250 000 zł i 99 282 zł. W konkluzji Sąd Apelacyjny stwierdził, że należny powódce zachówek po odliczeniu kwot darowizn wynosi 26 448,88 zł.

Powódka wniosła o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 11 lutego 2014 r., opierając skargę na podstawie naruszenia przepisów prawa procesowego i materialnego: art. 378 § 1 k.p.c., art. 455 k.c., art. 476 k.c. i art. 966 k.c. Wskazała także, że są to przepisy prawa, z którymi zaskarżony wyrok jest niezgodny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Niezasadny jest zarzut, że skarżone orzeczenia zapadło z naruszeniem art. 996 k.c. Z uzasadnienia tego zarzutu wynika, że w istocie opiera się on na zakwestionowaniu ustaleń Sądu co do rozdysponowania ceny uzyskanej ze sprzedaży mieszkania przy ul. A. w W. w kwocie 179.282 zł. Stosownie jednak do art. 424⁴ zdanie drugie k.p.c. podstawą skargi o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, stąd też w tej części skarga jest bezpodstawna.

Zasadny natomiast okazał się zarzut sprzeczności skarżonego wyroku z art. 378 § 1 k.p.c. Strona powodowa, reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika, oznaczyła w apelacji wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 212.782 zł i we wniosku apelacyjnym wniosła o zasądzenie tej kwoty od pozwanej. W samej treści tego żądania ani w uzasadnieniu apelacji nic nie wspominała o zasądzeniu odsetek. W tej sytuacji zasądzenie przez Sąd Apelacyjny w wyroku reformatoryjnym od pozwanej na rzecz powódki kwoty 26.448,88 zł z odsetkami

nastąpiło z oczywistym naruszeniem art. 378 § 1 k.p.c. w części dotyczącej zasądzenia odsetek, gdyż stanowiło to przekroczenie granic zaskarżenia, do czego nie było podstawy prawnej, a co odbyło się ze szkodą pozwanej. W tym zakresie wyrok ten jest sprzeczny z tym przepisem prawa, co uzasadniało uwzględnienie skargi w tej części (art. 424¹¹ § 2 k.p.c.)

eb